

національного законодавства. Використання АВС в Україні здійснюється з урахуванням зарубіжного досвіду, який як свідчить практика, доводить їх ефективність застосування на противагу судовим процедурам. Застосування АВС дозволяє не тільки шляхом позасудової процедури вирішити спір, але і врегулювати конфлікт між сторонами, що в свою чергу задовольнить їхні сподівання та інтереси.

Список використаних джерел

1. Бондаренко-Зелінська Н. Л. Запровадження альтернативних способів врегулювання спорів: європейський досвід для України. *Приватне право і підприємництво*. 2009. Вип. 8. С. 162–165.
2. Вознюк Н. Альтернативні способи вирішення господарсько-правових спорів. *Юридична Україна*. 2013. № 10. С. 80–83.
3. Галупова Л. І. Альтернативні способи врегулювання конфліктів у сфері інтелектуальної власності: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Одеса, 2021. 224 арк.
4. Голубева Н. Ю. Онлайн вирішення спорів (ODR): переваги та недоліки. *Альтернативні способи вирішення спорів: матеріали круглого столу. (29 березня 2021 року)*. Одеса: Фенікс, 2021. С. 5–9.
5. Єременко Є. В. Щодо питання альтернативних способів вирішення цивільно-правових спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. Вип. 2. С. 126–129. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-2/32>.
6. Закон України «Про медіацію» від 16.11.2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
7. Коментар Олексія Маловацького щодо навантаження на суддів. URL: <https://pravo.ua/suddia-povnyen-rozhliadaty-183-215-sprav-na-rik-o-malovatskyi/>.
8. Коннов А. Ю. Понятие, классификация и основные виды альтернативных способов разрешения споров. *Журнал права*. 2004. № 12. С. 120–131.
9. Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні: дис. ... д-ра. юрид. наук: 12.00.01 (081 – Право). Київ : 2019. 484 арк.

УДК 347.965.42(477)

Андрій КЛИЧКОВ,

викладач кафедри цивільно-правових
дисциплін Національної академії внутрішніх
справ, доктор філософії

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Закріплення на законодавчому рівні інститут медіації в Україні відбулось наприкінці 2021 року, зокрема шляхом прийняття Закону України «Про медіацію» (далі – Закон). Інститут не є новим та існує в Україні з моменту незалежності, проте менталітет населення ще не повністю усвідомлює можливості цього інституту, у зв'язку з цим вважаємо за доцільне здійснювати дослідження медіації.

Так, відповідно до п. 4. ч. 1 ст. 1 Закону під медіацією розуміється позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів.

З метою захисту свої цивільних прав, свобод чи законних інтересів законодавець дає можливість провести медіацію до звернення до суду, третейського суду, міжнародного комерційного арбітражу або під час досудового розслідування, судового, третейського, арбітражного провадження, або під час виконання рішення суду, третейського суду чи міжнародного комерційного арбітражу (ч. 2 ст. 3 Закону).

Засади медіації не тільки відображають її об'єктивні властивості, але й втілюють суб'єктивне та об'єктивне сприйняття медіації суспільством, враховують досвід застосування медіації у різних державах, менталітет населення та правові традиції певної держави [6, с. 247].

Однією підстав легітимності підтвердження альтернативного вирішення цивільно-правового спору (конфлікту) за допомогою медіації є укладання договору. Проте, законодавець в п.п. 1, 3, ч. 1 ст. 1 Закону передбачив укладання: 1) договору про проведення медіації – предметом якого є надання послуг із проведення медіації, сторонами якого є сторони цивільно-правового спору (конфлікту) та медіатор; 2) медіаційна угода - письмова угода учасників правовідносин про спосіб врегулювання всіх або певних конфліктів (спорів), які виникли або можуть виникнути між ними, шляхом проведення медіації. Законодавець передбачає також особливості укладання медіаційної угоди у формі медіаційного застереження в договорі або у формі окремої угоди. Медіаційне застереження у договорі, за загальним правилом оформлюється в окремий пункт, розділ чи параграф у договорі, що укладається сторонами, для надання правової визначеності щодо дій кожної зі сторін у разі виникнення між ними конфліктів (спорів) із виконання договірних зобов'язання, що є предметом укладеного між ними договору, а медіаційна угода у формі самостійного документа, де закріплено домовленість сторін щодо проведення медіації [4, с. 53].

Аналізуючи законодавчу конструкцію поняття «медіаційної угоди» можемо погодитись з думкою науковців які розглядають її як різновид правочину або цивільно-правового договору, може бути втілена: 1) підстава виникнення, зміни та припинення суспільних відносин; 2) певна дія, якій притаманні відповідні риси; 3) динамічні стосунки протягом існування договірних відносин; 4) документ як форма прояву суспільно-значимої поведінки; 5) засіб до реалізації правосуб'єктності учасників медіаційної процедури; 6) спосіб досягнення юридично значимого результату наведеного різновиду альтернативної форми вирішення спорів [7, с. 102; 4, с. 54].

Також варто погодитись з думкою науковців, які вважають за доцільне провести уніфікацію термінів у Законі. Так, на сьогодні в Законі є поділ угод у сфері медіації на дві групи договорів. Одна група договорів спрямована на виникнення медіаційних відносин, їх супроводження на різних етапах медіації (договір між сторонами спору про досягнуту ними згоду на проведення медіації та договір про проведення медіації між сторонами спору та медіатором). Друга група договори, що укладаються у зв'язку з

вирішенням цивільно-правового спору (конфлікту) або проведенням медіації, є медіаційні [8, с. 184]. У зв'язку з чим пропонуємо в тексті Закону виключити поняття «угоди», замінивши його на поняття «договору».

Варто зазначити, що проаналізованим законодавством не встановлено під час дії воєнного стану в державі жодних обмежень щодо укладання вище вказаних договорів (угод) не встановлено. У зв'язку з чим сторони цивільно-правового спору (конфлікту) мають правового звернутись до медіатора та укласти вище договори (угоди).

Список використаних джерел

1. Костюченко О. Є., Монаєнко А. О., Атаманчук Н. І. Медіація як форма захисту цивільних прав. *Нове українське право*. 2022. № 1. С. 49–56. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.1.7>.
2. Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні: дис. ... доктора. юрид. наук: 12.00.01. Київ, 2019. 484 с.
3. Маковій В. П. Правова природа медіаційних угод. *Південноукраїнський правовий часопис*. 2021. № 1. С. 99–103. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2021.1.17>.
4. Огренчук Г. О. Правове регулювання застосування медіації при вирішенні цивільноправових спорів : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2016. 213 с.
5. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (в редакції Закону України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII і подальшими змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.

УДК 347.121.2:342.78](477)

Юлія КОРОСТАШИВЕЦЬ,

завідувач кафедри права Київського фахового
коледжу туризму та готельного господарств,
кандидат юридичних наук, доцент

ОСОБЛИВОСТІ ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ ЗА ЗАХИСТОМ ОСОБИСТИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

В умовах воєнного стану, який був оголошений 24 лютого 2022 року Указ Президента України № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» виникло актуальне питання щодо особливостей безпечного звернення до суду за захистом порушених прав, свобод та інтересів.

Ніхто не може бути обмежений у праві на доступ особи до правосуддя. Особа, яка вважає, що її права, свободи чи інтереси були порушені, має право звернутися до суду за їх захистом як особисто, так і через представника. Відмова суду в прийнятті позовних заяв, заяв, скарг, які відповідають вимогам Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України), є порушенням права на судовий захист.

Способом захисту порушених цивільних права є звернення в суд в позовному, наказному чи окремому провадженнях, а також право на